

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

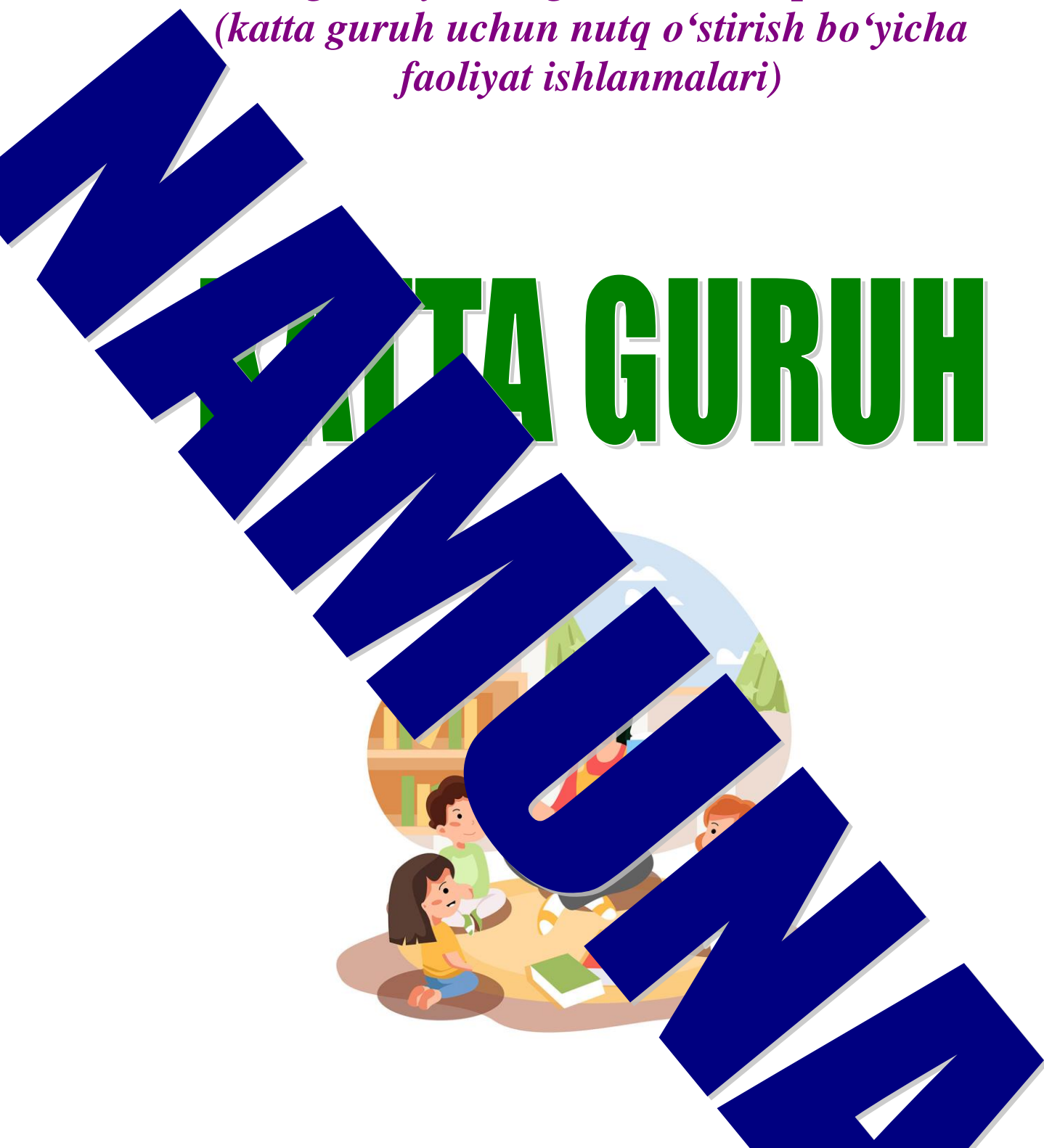
MAKTABGACHA O'QITIRISH FAHRIYAT ISHLARI

KATTAKUPLUH

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

*Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'zlashtirish
(katta guruh uchun nutq o'zlashtirish bo'yicha
faoliyat ishlanmalari)*

Mualliflar: Prof. F.R. Qodirova,

MMXQTMORO‘MM metodistlari:

M. Fayzullaeva, Z. Rahimova, M. Rustamova, Z. Fayzieva

Taqrizchilar:

G.Q.Jalolova-Toshkent sh. Yunusobod tumani 47-MTT logopedi

Rizaeva X. U- Toshkent sh. Yunusobod tumani 460-MTT mudirasi

A.Raupova-206 MTT- Maktab majmuasi metodisti

S. Majidova- Toshkent sh. Uchtepa tumani 19-MTT metodisti

Muharir: Sh. Shomansurov

Nashr uchun

mas’ul: M. Sh. Rasulova-p.f.n. , dotsent

Ushbu metodik qo‘llanma 5-6 yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalarning og‘zaki nutqini o‘stirish va savodga tayyorgarlikda tarbiyachilar va ota-onalarga yordam berish maqsadida ishlab chiqildi. Qo‘llanmada katta guruh uchun bir yillik faoliyatlar ishlanmalari to‘liq yoritib berilgan.

Kirish

Maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning birinchi bo'g'ini hisoblanib, u maktabda o'qish uchun tayyor, sog'lom bolani tarbiyalashni ko'zda tutadi.

Bolani maktabda muvaffaqiyatli ta'lim olishga tayyorlashda, unga ona tilining barcha boyliklarini egallab olish uchun tegishli shart-sharoitlar yaratish zarur.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablarining asosiy yo'nalishlaridan biri nutq, o'qish va savodga tayyorgarlikdan iborat. Bu umumiy vazifa – “Nutq, o'qish va savodga tayyorgarlik” quyidagi maxsus vazifalardan iborat: nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash, lug'atni boyitish, mustahkamlash va faollashtirish, nutqning grammatik to'g'riligini takomillashtirish, og'zaki (dialogik) nutqni shakllantirish, ravon nutqni rivojlantirish, badiiy so'zga qiziqishni tarbiyalash, savodga tayyorgarlik. Ushbu metodik qo'llanma 5-6 yoshli bolalarning og'zaki nutqini rivojlantirish va savodga tayyorlashda tarbiyachiga va ota-onalarga yordam berish maqsadida tayyorlangan bo'lib, yil davomida o'tkaziladigan 72 ta faoliyat pedagogik texnologiya talablarini inobatga olib yoritib berilgan. Mavzu mazmuni faoliyat davomida bolalarda grammatik mashqlar, turli interfaol o'yinlar yordamida mustahkamlanadi.

faoliyat ishlanmalarida 3-4 vazifa: bog'langan nutq, grammatika, lug'at, tovush madaniyati, savodga tayyorgarlik vazifalari o'zaro uzviy bog'liq holda olib borishga harakat qilindi. Bu ish uslubi bolalarning dastur vazifalarini tezroq egallashlariga yordam beradi. faoliyat ishlanmalari bolalarni mustaqil hikoya tuzish, rasmga qarab tarbiyachi bergan mazmun asosida hikoyalar tuzish va qayta hikoya qilish va savodga tayyorlashga o'rgatishga qaratilgan. Unda bolalarning mustaqilligi va faolligini oshirish maqsadida har xil ta'lim - tarbiyaviy ish usullaridan: o'yin: ta'limiy, sahnalashtirilgan; og'zaki: suhbat, savol- javob, hikoya qilish, tushuntirish, bahs- munozara; ko'rgazmalilik: rasmni ko'zdan kechirish, kuzatish, sayr, sayohat; amaliy: mashq qildirish, amaliy topshiriq, taqqoslash va turli o'yinlardan foydalanildi va ular yordamida mustahkamlandi.

Barmoqlar mashqi qiziqarli, maroqli bo'lgani uchun faoliyatda tetiklashtiruvchi mashq sifatida olindi.

Qo'llanmadan tarbiyachilar, ota-onalar va maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalari bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonida ijodiy foydalanishlari mumkin.

Nutq o‘stirish va savodga tayyorgarlik bo‘yicha taqvim reja

1-yarim yil			2-yarim yil							YIL DAVOMIDA
IX	X	jami	I	II	III	IV	V	jami		
8	8	32	8	8	8	8	8	40	72	

M		Faoliyat MAVZUSI
		«Savodxonlik bayrami» nomli surat asosida hikoya tuzish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
2		«Olmaning to‘g‘ri birinchi kuni» mavzusida ijodiy hikoya tuzish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
3		«S» tovushini to‘g‘ri talaffuz qilish
4		Asarni qayta hikoya qilish «Sher bilan echki» o‘zbek xalq ertagi Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
5		«S» tovushini to‘g‘ri talaffuz qilish
6		Asarni qayta hikoya qilish «Sher bilan echki» o‘zbek xalq ertagi Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
7		Nutqda nafas olish va nafas chiqarishni o‘qitish va o‘qitilantirish
8		«Olma terimida» mavzusida hikoya tuzish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
9	Oktyabr	«Quvnoq tilcha» mavzusida hikoya tuzish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
10		«Kuzda kattalar mehribon ustidagi» mavzusida hikoya tuzish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
11		Rasmlarni nomlash («S» tovushini ishtirokida hikoya tuzish)
12		Suratlar bo‘yicha hikoya qilish. Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
13		Asarni qayta hikoya qilish «Savodxonlik bayrami»
14		Nutqda nafas olish va nafas chiqarishni o‘qitish va o‘qitilantirish
15		Shaxsiy taassurotlar bo‘yicha hikoya tuzish. «S» o‘yinchoqlarimiz» Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
16		Asarni qayta hikoya qilish «Quyov va tiprak»
17	Noyabr	Jamoa hayotidan hikoya tuzish. «Bizning jonli» Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
18		«Z» tovushini to‘g‘ri talaffuz qilish
19		Asarni qayta hikoya qilish «Sher bilan sichqon» ertagi
20		Rasmlarni nomlash («Z» tovushi) va ular ishtirokida hikoya tuzish
21		Shaxsiy hayotdan hikoya tuzish: «Bizning oila» Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
22		«Sh» tovushini to‘g‘ri talaffuz qilish
23		Asarni qayta hikoya qilish. «Tulki bilan Turna» Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
24		Asarni qayta hikoya qilish «Non isi» rivoyati

25	Dekabr	“Qish” mavzusida tasviriy hikoya tuzishga o‘rgatish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
26		Asarni qayta hikoya qilish «Terak bilan majnun to‘l» masali
27		Shaxsiy hayot (tajriba)dan hikoya tuzish: “Tanlangan o‘yinchoqlar bo‘yicha hikoya Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
28		Rasmlarni nomlash (“Sh” tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
29		Shaxsiy hayot (tajriba)dan hikoya tuzish “Dam olish kuni” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
30		Asarni qayta hikoya qilish. T. Rasulov “Shaftoli” hikoyasi Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
31		Rasmlarni nomlash (“V” tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
32		Surat bo‘yicha hikoya tuzish “Tish yuvish odobi” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
33	Yanvar	Shaxsiy hayot (tajriba)dan hikoya tuzish “Men qish bayramini qanday o‘tkazdim?” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
34		“D” tovushini to‘g‘ri talaffuz etish
35		“14-yanvar-Vatandoshlik kunida” surati asosida hikoya tuzish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
36		Rasmlarni nomlash (“S” tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
37		M.Murodovning “Dasturxon odobi” hikoyasi asosida hikoya qilish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
38		“Dasturxon odobi” surati bo‘yicha hikoya tuzish
39		Shaxsiy hayot (tajriba)dan hikoya tuzish “O‘z yulduzlaringizni ovqatlantirdim”
40		Asarni qayta hikoya qilish. “Qo‘l yuvish odobi” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
41	Fevral	A.Avloniyning “Bolari va pashsha” asari asosida hikoya qilish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
42		“R” tovushini to‘g‘ri talaffuz etish
43		A.Navoiyning “Bir kabutar” hikoyati asosida hikoya qilish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
44		A.Navoiyning “Sher bilan Durroj” asari asosida hikoya qilish Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
45		Jamoa hayotidan hikoya tuzish. “Bizning bog‘cha” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
46		Asarni qayta hikoya qildirish. “Alisher va bulbul” rivoyati Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
47		Rasmlarni nomlash (“R” tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
48		Surat bo‘yicha hikoya tuzish. “Qo‘l yuvish odobi” Savodga tayyorlash bo‘yicha amaliy mashq
49	Mart	“K” tovushini to‘g‘ri talaffuz etish

50		O'rol Tansiqboevning "O'zbekistonda bahor" suratini ko'zdan kechirish Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
51		Shaxsiy hayotdan hikoya tuzish: "Onamlarning bayrami"
52		R.Azizxo'jaevning "Oyijon" hikoyasi asosida asarni qayta hikoya qilishga o'rgatish. Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
53		Shaxsiy hayotdan hikoya tuzish. "Men Navro'z bayramini qanday o'tkazdim?" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
54		Rasmlarni nomlash ("K" tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
55		Jamoa hayotidan hikoya tuzish: "Bog'chamdagi yoqtirgan o'yinlarim" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
56		Mazmunli suratlar asosida hikoya tuzish. "Bahorda kattalar mehnati" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
57	April	"Ch" tovushini to'g'ri talaffuz etish
58		M.Murodovning "Ikki xil yordam" hikoyasi asosida asarni qayta hikoya qilish. Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
59		Surat bo'yicha hikoya tuzish. "Metroda" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
60		Rasmlarni nomlash ("Ch" tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
61		"Fil bilan xo'roz" o'zbek xalq ertagi asosida hikoya qilishga o'rgatish
62		Shaxsiy hayotdan hikoya tuzish. "Tug'ilgan kun" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
63		"F" tovushini to'g'ri talaffuz etish
64		Asarni qayta hikoya qilish Yashar Xondamir "Qalam" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
65	May	Shaxsiy hayotdan hikoya tuzish. "Men dadamga yordamchi" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
66		Rasmlarni nomlash ("F" tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
67		Maxmud To'ychievning "Zarg'aldoq" hikoyasini qayta hikoya qilishga o'rgatish
68		H tovushini to'g'ri talaffuz qilish.
69		Shaxsiy hayot (tajriba)dan hikoya tuzish "Tsirkda" Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
70		Rasmlarni nomlash ("H" tovushi) va ular ishtirokida gap tuzish
71		Jamoa hayotidan hikoya tuzish: "Gulzorlarimizdagi gullarni qanday etishtirdik. Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq
72		"Asalari hech narsa demabdi" hikoyasi asosida qayta hikoya qilishga o'rgatish. Savodga tayyorlash bo'yicha amaliy mashq

1-Faoliyat

«Mustaqilligimizning 32-yillik bayrami» mavzusida suhbat

Bolalar surat bo‘yicha mazmunli hikoya tuzishga, suhbat paytida suhbatdoshiga undash, suratda aks ettirilgan voqealarni izchil bayon qilishga, suhbat bo‘yicha berilgan savollarga tushunib, qisqa va to‘liq javob berish, suhbatdoshlarining qo‘ygan javoblariga e‘tibor berish malakasini rivojlantirish maqsadida bolalar qalbida mustaqillik bayramiga nisbatan mustaqil fikr-hissini tarbiyalash.

Vazifalar:

«Mustaqillik bayrami» va «Milliy bayram» mavzularida lug‘atni faollashtirish.

Voqea-odisalar muhimlikni ajratishga, solishtirishga va umumlashtirish qobiliyatini aniq so‘zlarni tanlashga o‘rgatish.

Bog‘lanishli so‘zlarni –hikoyalar va hikmalarni shakllantirish.

Nutqning ifodaliligi va ifodasizligi.

Gap. Gapni so‘zlarga ajratish.

Kutilayotgan natijalar:

Surat bo‘yicha mazmunli hikoya tuzish, suratda tasvirdan oldingi voqealarni mustaqil o‘yiniga o‘tkazish qobiliyatini rivojlantirish.

Grammatik jihatdan to‘g‘ri so‘zlarni tanlash qobiliyatini rivojlantirish.

Kerakli jihozlar:

«Mustaqillik maydoni- tinchlik ramzi» surati.

faoliyatning borishi. Surat ilib qo‘yilgan mavzu bo‘yicha suhbat o‘tkaziladi.

-Bolalar, Vatanimizda har yili 1-sentyabr mustaqillik bayrami bo‘ladi.

Bayram kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov xalqimizni

bayram bilan tabriklaydilar. So‘ng maydonda to‘rtinchi Prezidentimiz

ham bayramda saylga chiqdingizmi? Qaerga saylga chiqdingizmi? Qanday

tomoshalarni ko‘rdingiz?

Hozir biz «Mustaqillik bayrami» nomli suratni ko‘rish va suhbat bo‘yicha hikoya tuzishni o‘rganamiz. Suratga diqqat bilan qarang.

Suratda kimlar tasvirlangan?

Bolalar qiyofasida qanday holat ifodalangan?

Bolalarning qo‘llarida nimalar bor? (bayroqcha, shar, gul)

Kimlar doira chalyaptilar?

Kimlar raqsga tushyaptilar? (kattalar, bolalar)

Bayram saylida siz ham ishtirok etdingizmi?

Bayramda nimalarni ko‘rdingiz?

Milliy bog‘da qanday tomoshalarni ko‘rdingiz?

Jismoniy daqiqa

Eshitish diqqatini rivojlantirish maqsadida harakatli o‘yin o‘rgatish

Tarbiyachi soʻzi

Oyogʻimiz taq– taq – taq, Qoʻlimiz
chapak – chapak.

Boshimiz sarak – sarak

Qoʻlimizni koʻtardik,

Sekingina tushirdik.

Endi ehtiyot boʻlib

Joyimizda aylandik

Qoʻlni yonga tushirdik

Doira boʻylab yugurdik

Kelinglar, endi surat asosida hikoya tuzamiz.(5-6ta bola hikoyalari tinglanadi)

Savodga tayyorlash boʻyicha amaliy mashq

Tarbiyachi: Bolalar, biz bir-birimizga oʻz fikrimizni qanday bildiramiz?

Bolalar, men sizga savol berdim, siz javob berdingiz.

Sizning savollaringiz ham, bizning javoblarimiz ham nutq deyiladi. Nutqimiz gaplardan tuzilgan. Biz gaplar orqali soʻzlashamiz. Gaplar esa soʻzlardan tuzilgan. Surat haqidagi bitta gapni ayting-chi.

(Bogʻda chiroyli gullar ochilgan)

Bu gap nimalardan tuzilgan?

(Toʻgʻri, gap soʻzlardan tuzilgan. Kelinglar, gapni birgalikda yana qaytaramiz. Bogʻda chiroyli gullar ochilgan). Tarbiyachi bolalar bilan gapni soʻzlarga boʻladi. Gapning birinchi soʻzini ayting.(Bogʻda), ikkinchi soʻzini ayting.(chiroyli), uchinchi soʻzini ayting.(gullar), toʻrtinchi soʻzini ayting.(ochilgan)Demak, bu gap 4ta soʻzdan tuzilgan ekan.

Bolalar bilimini tekshirish va mustahkamlash uchun savollar :

- Mustaqillik bayrami qachon boʻladi?
- Milliy bogʻda qanday inshootlar bor ekan?
- Nutqimiz nimalardan tuzilgan?
- Gap nimalardan tuzilgan?

2-faoliyat

Mavzu: “Lolaning bog‘chadagi birinchi kuni” mavzusida ijodiy hikoya tuzish

Maqsad:

Mazmunini mustaqil ijod qilgan holda hikoya tuzishga o‘rgatish

Vazifa:

Bog‘chani rivojlantirish. Ba’zi otlarni ko‘plikda, tushum, qaratqich rasmlar tuzish va mashq qildirish. So‘zlarni bo‘g‘inlarga bo‘lishga o‘rgatish

Maqsad: Bolalar o‘zining gapirgan nutqi va tovush madaniyati rivojlanadi. Bolalar ba’zi otlarni ko‘plikda, tushum, qaratqich kelishiklarida to‘g‘ri ishlatishga o‘rgatish.

Ushbu faoliyatning maqsadi:

Bog‘chani rivojlantirish uchun, bolalar kiyimlari va boshqa kerakli rasmlar tuzish va mashq qildirish bilan birga tasvirlangan rasmlar.

faoliyatning mazmuni:

Bolalar, bu kuni Lolaning bog‘chadagi birinchi kuni” mavzusida hikoya tuzamiz. Qaniq kelchi, yolg‘on bo‘lsa kim yangi keldi. To‘g‘ri, Aziza keldi. Aziza bilan bog‘chani qanday tashabbus qilishning kayfiyati qanday edi? Aziza bilan qanday o‘yinchoqlar bilan bog‘chani qanday o‘ynashni o‘rgatdik? Aziza sayrda ko‘proq kim bilan o‘ynadi? Qanday o‘yinchoqlar bilan o‘ynadik?

Bolalar hikoya qilishni qiyin bo‘lgan namunasi beradi.

Bir kun Lolaning oyisi bog‘chaga borib, uyga qaytib keldi, birga nonushta qildilar. Nonushtadan so‘ng Lolaning oyisi uning yolg‘on bo‘lganini aytdi. “Lola bugun bog‘chaga borasan, bog‘chada bolalar juda ko‘p o‘ynaydi. Lola juda xursand bo‘lib ketdi. Lola oyisi bilan bog‘chaga borib, tashabbus qilishni yaxshi kutib oldi. Lola oyisiga kulib “Xayr” deb aytdi. Lola oyisi uning bolalar bilan tanishtirdi. Bolalar Lola bilan birga o‘ynashni o‘rgatishni o‘rgatdi, sayrda birga quvlashmashoq o‘yinini o‘ynashdi. Lola shu kuni bog‘chani juda xursand bo‘ldi.

Tarbiyachi namunasidan so‘ng 3 — bolalar o‘zining gapirgan nutqi va qilishda qiynalganlarga yordam beriladi.

Tetiklashtiruvchi mashq (ixtiyoriy)

Tarbiyachi: Guruhimizga qo‘g‘irchoq Lolaxon mehmon bo‘ldi. Kuni uchun bolalar unga turli hayvonlarni, ularning bolalarining rasmlarini tuzishni o‘rgatish va nomlarini o‘rgatamiz. Buning uchun “Nimaning bolasi” o‘yinini o‘ynatamiz:

Qo‘zichoq.. (qo‘yning bolasi)

Toychoq.. (otning bolasi)

Uloqcha.. (echkning bolasi)

Mushukcha.. (mushukning bolasi)

Bo‘taloq.. (tuyaning bolasi)

Bolalar, Lola hayvon bolalarining qaysi hayvonning bolalari ekanini bilib olishi uchun

Endi Lolaxon yanada yaxshi bilib olishi uchun “Bolasini toping” o‘yinini o‘ynatamiz. Men rasm ko‘rsataman hamda gapning boshini aytaman, siz bolalar tasvirlangan hayvonning bolasining rasmini ko‘rsatasiz va nomini aytasiz.

Mushukning bolasi (mushukcha).

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

+99890-530-88-18 nomerga telegramdan yozishingiz yoki telegramdan jek456 izlab telegramga murojaat qilishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

Hujjat word variant doc formatda beriladi.

Tayyorlov guruhlariga 132 listdan iborat Nutq o'stirish faoliyat ishlanmalarini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

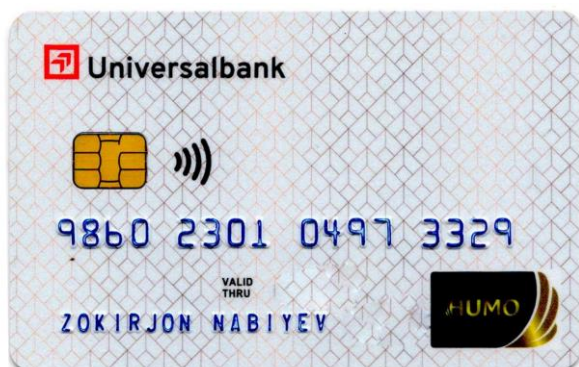
Narxi: 15 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@maktabgacha_tt

To'lov uchun: 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalariga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**